

THE NEW YORKER

Världens bästa tidskrift?

| av Cecilia Brinck

Kan man bli beroende av en tidskrift som innehåller oändligt långa artiklar om ämnen man inte hade en aning om att man var intresserad av? Hjärnkirurgi, orkidéodling och Hillary Clinton. Men är det intelligent, originellt och välskrivet som i The New Yorker går det.

JAG ÄR UPPFÖDD PÅ The New Yorker. I hela mitt liv har den funnits i mitt hem och jag kan inte tänka mig att vara utan den. Hellre då spara in på dagstidning och kabel-TV. Det kan tyckas märkligt att känna så starkt för en tidskrift men The New Yorker är inget vanligt dussinmagasin.

Min far började prenumerera på The New Yorker runt 1960 – jag tror att amerikanska vänner hade rekommenderat den. Så tidskriften fanns alltid hemma och redan innan jag kunde engelska brukade jag bläddra igenom den och bli nyfiken på texter och teckningar. När föräldrarna fnissade hejdlöst åt skämtteckningarna bad jag dem förklara vad det var som var så roligt. Förklaringarna blev ofta invecklade och långa eftersom det oftast handlade om politiska företeelser som jag inte visste något om och som också måste förklaras. Det var inte så lätt för en elvaåring att förstå alla turerna kring Vietnamkriget eller Watergatehärvan till exempel. Annonserna var också fascinerande i sitt överflöd, det fanns inget liknande i Sverige. Artiklarna – som ofta var oerhört långa – förstod jag då inte ett ord av men jag begrep att de var intressanta och att jag borde lära mig engelska fort som ögat så att jag kunde läsa dem.

Den egensinniga distributionen gav New Yorkerläsandet en speciell krydda. Till för inte så länge sedan fraktades tidskriften till Europa med den långsammaste sortens ytpost – färden över Atlanten tog veckor. Man kunde få flygdistribution också men det var kolossalt mycket dyrare. En eller två månaders utgivning anlände samtidigt så, efter lång tystnad och ivrigt väntande, damp plötsligt åtta nummer ner i brevlådan vilket gott och väl räckte som läsning till nästa laddning. Numera sköts det smidigare och tidningarna kommer en och en rätt snart efter utgivning, men jag minns fortfarande med nostal-

gi den där jättehögen som plötsligt låg på köksbordet och vilka läsförväntningar den väckte.

HILLARY CLINTON OCH HJÄRNKIRURGI

The New Yorker var för mig en fantastisk introduktion till USA, till amerikansk politik och kultur, till en värld där intellektuell nyfikenhet och vetgirighet stimulerades. Och den språkträning regelbunden läsning gav var ovärderlig – jag är övertygad om att jag lärde mig mer engelska i ett nummer av The New Yorker än i någon av de läroböcker vi hade i skolan. Och allmänbildningen hölls och hålls på en hög nivå. Tio sidor om orkidéodling avlöses av en novell av John Updike. Efter en kritisk artikel om Hillary Clinton kommer 16 sidor om hjärnkirurgi. Man finner sig själv fascinerad av långa texter om ämnen man inte ens visste att man var intresserad av.

The New Yorker är inget nyhetsmagasin. I The New Yorker finner man analysen och eftertanken. Det är inte mer än knappt tio år sedan fotografiet introducerades i det redaktionella materialet – tidigare hade foton bara förekommit i annonser. Alla andra illustrationer var tecknade.

SEDAN 1925

Historien om The New Yorker började 1925 då Harold Ross och Raoul Fleischmann bestämde sig för att starta en humoristisk tidning tillsammans. Ross kom ursprungligen från Colorado och efter high school hade han jobbat som journalist i bland annat New Orleans och Atlanta innan han som 21-åring kom till New York City 1913. Fleischmann var delägare i familjeföretaget i New York – ett bageri – men tyckte det var trist och drogs till den kulturella och artistiska världen. Ross och Fleischmann umgicks båda i kretsen kring det berömda Algonquin-gänget – en unik skara människor som satte sin prägel på

på 20-talets New York. Dorothy Parker, Robert Benchley, Franklin P Adams och flera andra fanns med i kretsen. Efter en nervös start kom tidskriften igång rejält och mellan 1925 och 1941 ökade upplagan från ungefär 14 000 exemplar i veckan till runt 160 000. Nu ligger den på runt en miljon exemplar.

Ross var chefredaktör till sin död 1952 och efterträddes då av William Shawn, född i Chicago och regelbunden medarbetare i tidskriften sedan 30-talet. 1985 köptes The New Yorker av det som då hette Advance Communications, ägt av tidningsmagnaten S I Newhouse. Newhouse är fortfarande huvudägare, genom Condé Nast som också ger ut bland annat Vanity Fair, Vogue, Architectural Digest och Gourmet – lönsamma tidskrifter vars vinster till en del måste användas att täcka The New Yorkers förluster. Fram till 1998 hade tidningen förlorat pengar årligen i 13 år och ekonomin är fortfarande skakig.

Bland det första Newhouse gjorde som ägare var att ersätta William Shawn med Robert Gottlieb, tidigare chef för bokförlaget Knopf. Gottlieb ersattes i sin tur 1992 med Tina Brown som på kort tid gjorde sig rejält kontroversiell. Engelskfödda Brown, tidigare chefredaktör för Vanity Fair, introducerade fotografiska bilder i artiklarna, införde byline under rubriken i stället för i slutet av artikeln och fokuserade mycket starkt på flärd, trender, mode, livsstil och kändiseri. Hon ändrade också de språkliga normerna i tidskriften som tidigare varit ytterst puritansk. Även etablerade och berömda författare hade fått finna sig i att fula ord ströks före publicering. Detta ändrade Tina Brown på och det nya språket i kombination med den allt tydligare orienteringen mot skvallertidningsbranschen blev för mycket för läsare och ägare. 1998 tvingades Tina Brown lämna The New Yorker för att i stället bli chefredaktör för nya Talk Magazine, som ägs av mediaföretaget Miramax. Hon efterträddes av David Remnick, en erfaren journalist som bland annat var Moskvakorrespondent för Washington Post under de dramatiska åren på 80-talet. Under Remnick har tidskriften funnit en tydligare form än på länge – kvaliteten är nu åter hög och jämn.

Av alla kända skribenter som medverkat i The New Yorker bör en speciellt nämnas: Pauline Kael, tidskriftens mångåriga filmskribent som nyligen dog. Från 1968 till 1991 var Kael oerhört inflytelserika filmkritiker som fick många att läsa The New Yorker. Jag minns hur min far skrockade varje gång Pauline Kael på sitt eleganta sätt hade tagit heder och ära av någon regissör som hon ogillade. The New Yorkers nuvarande filmkritiker, Anthony Lane, är också bra men Kael var oöverträffad. Hennes bästa recensioner finns samlade i bokform,

rekommenderad läsning för alla som är intresserade av film och bra kritik.

LÅNGT MED BREDD

Bredden i ämnesvalet kan bäst illustreras genom några nedslag i årets utgivning.

Den sjunde maj 2001 innehöll tidningen bland annat följande: Kinakännaren Peter Hessler skrev om Pekings strävan efter att få anordna OS. Nicholas Lemann, New Yorkers Washingtonkorrespondent, porträtterade vicepresidenten Dick Cheney. Författaren John Gregory Dunne skrev om Pearl Harbor (händelsen – inte filmen...) och det längre skönlitterära bidraget var en novell av Jim Crice, en författare som vann 2001 års National Book Critics Circle Award. Dessutom förekom som vanligt bok-, film-, konst- och danskritik, lyrik och politiska kommentarer.

Den 21 maj innehöll The New Yorker ett långt (18 sidor – i The New Yorker får artiklar vara långa) reportage om polisen i Los Angeles och de många skandaler som uppdragats där de senaste åren. Författare var Peter J Boyer som tillhör tidningens stall av anställda reportrar.

I det nummer som kom ut den tionde september 2001 – dagen före terroristattacken mot WTC och Pentagon – fanns bland annat en lång och intressant artikel om idrott och doping, speciellt om den industri som vuxit

upp kring dopingtester. Artikelförfattaren Malcolm Gladwell är en av New Yorkers reportrar. Venezuelas president Hugo Chavez Frías porträtterades av Jon Lee Anderson som också är reporter på The New Yorker och författare bland annat till en bok om Che Guevara. Jonathan Franzen, regelbunden New Yorkermedarbetare, bidrog med en personlig och mycket rörande berättelse om sin far som efter sin död diagnostiserades som Alzheimerssjuk.

Terroristattacken mot WTC, har behandlats vederhäftigt och utförligt. Art Spiegelmanns omslagsbild (omslaget är alltid en teckning – aldrig ett foto) till det nummer som kom ut den 24 september är redan en klassiker. Teckningen heter Ground Zero och är en stiliserad bild av tvillingtornen i World Trade Center i djupblått, mot en blå bakgrund. Bara konturerna syns – inga detaljer, inget ljus. Anslående, gripande och samtidigt så typiskt för The New Yorker.

De vetenskapliga och medicinska artiklarna tillhör det allra bästa med The New Yorker. De är alltid väldokumenterade, insiktsfulla och angelägna och kräver inte specialkunskaper hos läsaren. Vem som helst med en rimlig allmänbildningsnivå förstår dem och har utbyte av dem. Ett exempel är artikeln om Alzheimers som nämns ovan, ett annat en artikel som var införd i somras och

”The New Yorker
är mer än en tidskrift –
The New Yorker är kult.”

handlade om malaria, smittspridning, behandling och prevention.

Bland de fasta avdelningarna finns Talk of The Town som funnits med sedan starten. Shouts & Murmurs är en vinjett som används för humoristiskt material – ofta fruktansvärt roliga och vassa kåserier med något slags politisk eller aktuell knorr. Tidskriften inleds alltid med en sektion som heter Goings on About Town som är en utomordentligt noggrann listning av i princip allt som händer i New York City under den kommande veckan, prydligt organiserat efter genre: musik av alla sorter, dans, konst, teater, film, viktiga sporthändelser – ofta med korta beskrivningar och omdömen. Det enorma kultur- och nöjesutbudet i New York City får här en enastående exponering.

TECKNAT FÖR VUXNA

Och så är det ju som sagt skämtteckningarna. De är egentligen värda en alldeles egen artikel och många anser att det är teckningarna som utgör The New Yorkers innersta kärna och grunden för dess existensberättigande.

Skämtteckningarna har funnits med från allra första början när The New Yorker huvudsakligen var en humoristisk tidning. Teckningarna blev fort en omistlig del av tidskriften och inte så få av dem har blivit klassiker. Idén är enkel och har inte förändrats mycket sedan 1925. Hitta en aktuell fråga eller företeelse. Hitta på en rolig text på högst två rader. Rita en begåvad teckning som illustrerar texten. Voilà – klart! Teckningarna läggs in lite hipp som happ på sidorna – de har oftast inte ett dugg att göra med den artikel som omger dem. Men de är ofta otroligt roliga, träffande och tänkvärda.

De skönlitterära bidragen förtjänar också en egen mäsja. Många av de största engelskspråkiga författarna liksom många unga och ännu okända har publicerats i The New Yorker. John Updike och Garrison Keillor är två exempel men listan kan göras hur lång som helst. Flera berömda romaner har först publicerats avsnittsvis i The New Yorker, en av de mest kända är Truman Capotes *In Cold Blood* som trycktes i fyra delar hösten 1965. Detta var ett av de tillfällen när den egensinniga distributionen var mest frustrerande för svenska läsare. I stället för att få en del i veckan fick de vänta en hel månad och fick då hela romanen. Spänningen i att vänta på nästa del gick helt förlorad.

De skönlitterära bidragen har understundom vållat stor uppståndelse. En av de mest berömda amerikanska novellerna någonsin, Shirley Jacksons suveränt skrämmande och suggestiva *The Lottery* som publicerades i The New Yorker 1948, är ett av de bidrag som genom tiderna genererat mest post till redaktionen.

En del har refuserats också. Så här i efterhand kan det tyckas att det var en felbedömning att inte publicera The

Catcher in the Rye som sedan blev vår tids stora ungdomsroman men vid det laget hade The New Yorker publicerat så mycket av J.D. Salinger att det fick vara. Och visst är nivån på refuseringarna också ett mått på kvaliteten.

MER ÄN EN TIDSKRIFT

Ser man till de enskilda delarna finns det en hel del man kan ha synpunkter på. Politiskt står tidningen för det mesta stadigt i den demokratiska partifåran vilket framför allt avspeglas i avdelningen Talk of The Town – en inledande sektion med kortare signerade kommentarer till aktuella frågor. Kommentarererna är välskrivna, insiktsfulla och ofta roliga, men tämligen långt till vänster. Somligt av det skönlitterära material som publiceras håller en litterär standard som inte är så imponerande – annat är strålande. Reportage, ”in-depth-pieces”, porträtt (i The New Yorker förekommer aldrig intervjuer utan bara vad som på engelska kallas profiles) och recensioner är välskrivna och intressanta – men om man ser artiklarna en och en är de kanske inte markant mycket bättre än vad man kan finna i de bästa amerikanska tidningarnas söndagsmagasin. Det är helheten som är så oöverträffad, snarare än de enskilda delarna. Språkets kvalitet, innehållets ämnesmässiga bredd och den unika blandningen av politik och kultur, av reportage och kommentar och analys och kritik tilltalar de flesta smaker och intressen. Varje gång man lägger ifrån sig tidskriften känner man att man har lärt sig något.

The New Yorker är mer än en tidskrift – The New Yorker är kult. Vem känner inte till den tecknade stiliserade kartan över New York City med 9th Avenue i fonden? Bilden finns i otaliga versioner med motiv från allt från Malmö till Singapore och måste vara en av världens mest kända affischer. Bilden av mannen i hög hatt och monokel som prydde omslaget till det allra första numret 1925 och som fortfarande utgör vinjett till innehållsförteckningen (någon sådan fanns förresten inte förrän 1969) är en annan av The New Yorkers odödliga symboler.

Via hemsidan www.newyorker.com kan man beställa böcker och diverse andra New Yorkerprylar. Det finns nämligen en stor mängd böcker som handlar om The New Yorker och människorna omkring den. Det finns essäsamlingar, biografier och artikelsamlingar – jag har redan nämnt Pauline Kaels recensioner som är samlade i flera böcker. De allra bästa skämtteckningarna finns samlade i flera volymer. Det finns litteraturvetenskapliga och sociologiska verk. En av mina favoriter är Ben Yagodas *About Town* som kom förra året och är en ordentlig och väldokumenterad genomgång av tidskriftens historia från 1925 till 1988.

Cecilia Brinck (cbrinck@bahnhof.se) är frilansskribent och översättare.